

İÇİNDEKİLER

SÖZLÜK	7
ŞEKİLLER	9
BORBÁLA OBRUSÁNSZKY’NİN ÖNSÖZÜ	29
ÖNSÖZ	33

BİRİNCİ BÖLÜM

İskandinavya’daki Hunlar	36
Giriş.....	37
Hiung-nu ve Hunlar	39
Genomik Kanıtlar	42
İskit Müttefikleri mi?.....	47
Metinsel Kanıt.....	52
Arkeolojik Kanıtlar	54
Hunlar ve Müttefikleri	57
Didrik Saga	61
Odinsel Mitler.....	64
Atlakviða	68
Hun Yer İsimleri.....	71
Sonuç.....	77

İKİNCİ BÖLÜM

Ulusların Rahmi	80
Skâne ve Skânelandene	81
Ana-Cermen Kökenleri	82
Eski Bir Kozmoloji	86
Lombardlar	88
Hun Bağlantısı	91
Headobardlar	94
Scedenigge ve Scedelandum	98
Beowulf ve Hunlar	103
Sonuç	105

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kartal ve İlk Şaman	108
Gökyüzüne Uzanmak	109
Bir Kuzey Avrasya Kozmolojisi	110
Odin'in Kökenleri	112
Paradigma Açığa Çıktı	119
Hun Alt Tabakası	122
Sibirya Geyik Atı	125
Odinsel Paket	127
Okunev Substratı	131
Sonuç	134
Ek Yazı	136

KAYNAKÇA

139

ŞEKİLLER

Şek. 1 Vindelev, Jutland'dan C-brakteat.
Axboe 2021, IK 737 (X4). Çizim: C. Eklund.

Borbála Obrusánszky'nin Önsözü

Atilla ve Hunların tarihi, yaklaşık üç yüzyıldır birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir; ancak maalesef yayınların çoğu Hunları olumsuz bir şekilde tasvir etmiştir. Sadece birkaç yayın, Hunların faaliyetlerini bağımsız ve doğru bir şekilde sunabilmiştir. Neyse ki, son on yıllarda, Avrupa Hunlarının tarihini yeniden değerlendiren ve onların dünya tarihindeki önemli rolünü gösteren mükemmel birçok çalışma yayınlandığı için bu konuda bazı değişiklikler gözlemlenmektedir. Bu monografi, bu tür yayınlardan biridir ve Hunlar hakkındaki araştırmalarda yeni bir sayfa açmaktadır.

Hunlar, Avrupa'ya ulaşmadan önce uzun bir yolculuk yapmışlardır. Asıl ikamet yerleri, bugünkü Moğolistan ve Kuzey Çin iken; buradan yavaş yavaş batıya göç etmişlerdir. Muhtemel güzergâhları ise arkeolojik keşifler ve o döneme ait tarihsel kronikler tarafından çizilmiştir. Şu ana kadar elde edilen sonuçlara dayanarak, Atilla'nın atalarının MS 1. yüzyılda İç Asya ve Güney Sibirya'da ortaya çıktığı ve MS 2. yüzyılın başında Kafkasya'ya ulaştıkları görülmektedir. Batıya doğru genişleme fırsatını MS 370'lerde buldular. Eski Macar kroniklerine göre, hedefleri Pannonia'yı fethetmekti. Bu akınlar, yüzyıllar boyunca kıtanın etnik ve siyasi görünümünü değiştirmiş ve Orta Avrupa'daki Roma egemenliğine son vermiştir. MS 376'da Tuna altı bölgesini ele geçirdiler ve MS 379'da Karpat Havzası'na girdiler ve burada güç merkezlerini kurdular. Buradan, imparatorluğun doğu ve batı kısımlarını kontrol ettiler ve Romalıları vasalları ve vergi ödeyenler haline getirdiler. Hunların tarihindeki en sıra dışı bölümlerden biri, MS 395'te Doğu Roma İmparatorluğu'na karşı

başlattıkları akındır. Bu olaylar, sıklıkla Göç Dönemi olarak adlandırılan döneme aittir, ancak Atilla ve Hunların bu dönemdeki kilit rolü nedeniyle Atilla Çağı olarak da adlandırılır.

Hunlar, o dönemin tarihsel kroniklerinde yer almanın yanı sıra, bazı Avrupa uluslarının onlarla ilgili efsanelerine de konu olmuştur. Örneğin, Orta Çağ Macar kronikleri, ilk Hristiyan kraliyet hanedanı olan Arpad'ı Atilla'ya bağlamış ve büyük Hun kralının soy ağacını korumuştur. Hunların daha önce yaşadığı Karpat Havzası'ndaki bölgelerde, Atilla ve oğulları hakkında efsaneler anlatılmaya başlanmıştır. Birçok topluluk, Atilla veya oğlu ve varisi Prens Csaba'nın heykellerini dikmiştir. Csaba, eski kaynaklarda Ernak (Irnek) olarak geçmektedir. Atilla ayrıca İskandinav ve Eski İngiliz destanlarında bir karakter olarak yer alır ve İtalya ve Almanya'da Atilla ve Hunlar hakkında daha fazla efsane yer almıştır.

Atilla, MS 453'te aniden öldü ve bu, Avrupa'nın birçok bölgesinde kaos ve istikrarsızlık yarattı. Bu dönemden ne yazık ki çok az yazılı kayıt kaldığı için, o dönemdeki siyasi koşullar hakkında doğru bir resim çizmek zordur. Ancak, o dönemde Hunların izinden gidebilecek ve Hun İmparatorluğu'nu bir arada tutabilecek bir birey veya grup olmadığı oldukça açıktır. Tarihsel kaynaklardan, imparatorluğun küçük beyliklere bölündüğü anlaşılmaktadır. Birkaç on yıl sonra, Hunlara bir şekilde bağımlı olan Batı Roma İmparatorluğu, Atilla'nın MS 452'de İtalya'daki akını ve ardından gelen iç güç mücadeleleri nedeniyle geri döndürülemez şekilde zarar görmüş ve benzer bir akıbete uğramıştır. MS 470'lerde, babası Atilla'nın sarayında görev yapmış olan Hun-Cermen Skiri lideri Odoacer (Odoavakar), imparatorluğun kalan kısımlarının yönetimini fiilen ele geçirmiş ve MS 476'da son imparatorunu tahtan indirmiştir. Böylece Batı Roma İmparatorluğu resmen sona ermiştir.

20. yüzyılda, Hunlarla ilgili birçok eşsiz arkeolojik hazine keşfedilmiş ve Hunlara olan bakışı değiştirmiştir. Hiung-nu ve Hunlar hakkında bilgiler içeren Çin ve diğer eski doğu kaynakları daha geniş kitlelere sunulmuştur. Bu, bazı araştırmacıları Hunlara bakış açılarını yeniden değerlendirmeye teşvik etmiştir. Son yıllarda Avrupa Hunlarının hayatta kalışı ve kültürel mirası sorusu birçok araştırmacının ilgisini çekmiş ve önemli araştırma sonuçları ortaya çıkmıştır. Lotte Hedeager, John D. Niles ve en son Karl O. Högrström'ün mükemmel çalışmaları sayesinde, Hunların kuzey Avrupa ile ilişkilerine dair bilgi edinme imkânı bulduk. Hepsi, önceki arkeolojik ve filolojik sonuçları özetlemiştir. Bu araştırmacılar, Atilla'nın yaşamı sırasında Güney İşkandinavya'nın Hun etkisi altındaki bölgelere dahil olduğuna inanmaktadır. Bu, Atilla'nın Danimarka'yı yönettiğini belirten Macar kroniği *Chronicum Pictum*'da bulunan bilgilerle örtüşmektedir. Högrström'ün en büyük katkılarından biri, genetik yardımıyla bazı Hunların İşkandinavya'ya yerleştiğini ve daha sonra Normanlar ve Vikingler olacak grupları etkilediğini kanıtlamış olmasıdır. Kitabında, Avrupa'da erken Orta Çağ boyunca var olan Atilla kültünü doğrulamış ve Hunların önemli bir kültürel miras bıraktığını gösteren önceki araştırmacıları teyit etmiştir.

Güncellenmiş monografide, Hunların İşkandinavya'daki varlığı ve etkileri hakkında kapsamlı bir analiz okuyabiliriz. Högrström, bu konuyu disiplinler arası bir yaklaşımla araştırmıştır: Hunlarla ilişkili olabilecek yeni arkeolojik horizonları listelemiş, Hunlardan türemiş olabilecek yer adlarını sıralamış ve sıkça Hunlardan bahseden İşkandinav destanlarını analiz etmiştir. Sonuç olarak, kuzey halklarının mitolojisinde Hun etkilerini tespit etmek mümkündür. Kitabın en büyük gücü, uzun zaman önce yaşamış bireyler ve gruplar arasındaki tarihsel akrabalıkları ve ilişkileri belirleyebilen genetik araştırmalara dayalı olmasıdır.

Sonuç olarak, Avrupa kültürü ve tarihiyle ilgilenen hem akademisyenlerin hem de meraklıların, bu benzersiz kitabın ikinci baskısını okumalarını tavsiye ederim.

Dr. Borbála Obrusánszky

Yardımcı Doçent
Karoli Gaspar Reform Kilisesi Üniversitesi
Budapeşte

ÖNSÖZ

2022 yılında, uzun ve pazarlanması zor bir başlığa sahip olan bu kitabın ilk baskısını yayımladım. Hiçbir yerde reklamı yapılmamasına rağmen, birkaç bin insan tarafından okundu. Bu kitabın ikinci baskısına, daha geniş bir kitleye hitap edebilmesi için daha kısa bir başlık olan İskandinavya'daki Hunlar ve Müttefikleri adı verildi ve kitabın içeriği o kadar güncellendi ki, artık aynı kitap değil. Bu nedenle yeni bir başlık gerekli oldu. Bu yeni baskı, birkaç dile çevrilecek ve daha geniş bir şekilde dağıtılacak. Kitaba dayanan bir belgesel filmin de gelecekte yayımlanması muhtemel. 2024 yılında, bu kitaptaki kanıtlar ve fikirler üzerine çift-kör hakem incelenmiş bir makale akademik bir dergide yayımlandı.¹ Borbála Obrusánszky'ye sarsılmaz desteği için teşekkür etmek istiyorum. Onun teşviki, kitabın güncellenmiş bir baskısını daha geniş bir şekilde yayımlama ve birkaç dile çevirme kararı almamı sağladı.

Bu kitap, bir düşünce deneyi olarak anlaşılmalıdır. Kitabın amacı, İskandinavya'da Hunların varlığına dair birçok efsane ve halk hikayesinin bir temeli olup olmadığını araştırmaya çalışmaktır. Bu, ancak genomik odaklı gerçek bir disiplinler arası yaklaşım uygulanarak yapılabilir. Geçmişte, birçok akademisyen bunu denemiş ancak detaylı genomik verilerin eksikliği ne-

1 Högström 2024c